

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн	Рівень вищої освіти	1
Кафедра	Графічний дизайн	Рік навчання	3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	вибіркова
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	5-6

ТИПОГРАФІКА

Семестр 5-6 (за графіком навчального процесу 2021-2022)

Викладач	Ісмайлова Марія Сергіївна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри Графічний дизайн, (доктор філософії), доцент кафедри графічного дизайну
E-mail	tana_art@ukr.net
Заняття	за розкладом весняного семестру
Консультації	середа 12.00–13.00 (3-й корпус ХДАДМ, вул. Мистецтв, 8, ауд. 311.)
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 3, поверх 3, ауд. 307)
Телефон	+38 (057) 706-28-11, кафедра графічного дизайну

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою вивчення дисципліни «Типографіка» є певний обсяг знань з дисципліни «Шрифт» і є передумовою до дисципліни «Основи графічного дизайну».

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

В. Гальченко. Типографіка: основи и принципы – Харьков: ХГАДИ, 2007. – 72 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчально-інформаційні матеріали це зразки студентських робіт з методфонду кафедри графічного дизайну.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Аудиторне обладнання: столи, стільці, дошка, комп'ютер, блокнот, папір, олівці, лінери, тощо.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни «Типографіка» є підготовка студентів до вивчення вибіркової дисципліни спеціалізації «Графічний дизайн»: «Основи графічного дизайну», шляхом

підготовки студентів до роботи із набірним шрифтом, який є важливою складовою частиною графічного дизайну.

Основна спрямованість дисципліни визначається професійним сприйняттям особливостей шрифтової форми, як то: типи шрифту та його характерні історичні риси, здатність виражати зміст тексту через акцидентне та набірне рішення, засвоєння технічних засобів макетування одно- та багатосторінкових видань.

Завдання дисципліни полягають в засвоєнні естетики набірної та акцидентної типографіки. На оглядних вступних бесідах студенти знайомляться з історією світової типографіки та етапами еволюції набірної шрифту; засвоюють як класичні засоби організації текстової інформації так і модерністську естетику (експериментальною за формою) типографіку; закріплення проектно-технічних навичок творчого оперування із шрифтовими формами у різноманітних за жанрами контекстах. Вирішується завдання творчого підходу в розкритті заданої теми за допомогою наборних шрифтів, підвищується рівень художньо-образного й тектонічно-конструктивного мислення студента. **Компетентності бакалавра, що забезпечує дисципліна:** СК14 -Здатність застосовувати знання та базові навички графічного дизайну та засоби шрифтової графіки у професійній діяльності. **Програмні результати:** ПРН-21-Здатність застосовувати знання та базові навички графічного дизайну та техніки друкованої графіки у професійній діяльності.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається протягом 5 та 6 семестрів на 3-му курсі (6 кредитів ECTS, 180 навчальних годин, з них: аудиторні практичні (90 годин), самостійна робота (90години). Структура дисципліни складається з 2-х модулів та 3 теми. Формою контролю є екзаменаційні перегляди.

Дисципліна типографіка спрямована на практичні заняття у програмі Adobe InDesign та консультування студентів очно та дистанційно. Самостійна робота студента спрямована на пошук інформації за темою, вивчення аналогів, практичної роботи з набірним шрифтом у різноманітних за жанрами контекстах; макетування одношпальтових та багатшпальтових видань; проектування верстки видань з урахуванням всіх типографічних принципів та прийомів. Курс містить 2 модуля і 3 завдань.

1 МОДУЛЬ

2 завдання спрямовані на поглиблення знань в галузі типографіки та застосування принципів набору верстки. Вивчення основних історичних стилів типографіки у графічному дизайні. Практичне застосування модульних сіток та типографічних засобів, що використовуються в наборі верстки, робота в програмі «Adobe InDesign».

2 МОДУЛЬ

1 завдання спрямоване на проектування видань, що включають в себе: розробку стилістики та направлення; використання модульної сітки, стилів та розробку типографічного оформлення видання. Вдосконалення естетичної та функціональної складової роботи з версткою, візуалізація зображувального матеріалу та додрукарська підготовка.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення практичних занять. Практичні заняття здійснюються у вигляді виконання практичних вправ. Самостійна робота студентів спрямована на завершення аудиторної роботи. Додаткових завдань для самостійної роботи

не передбачено.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів процесу самостійної роботи та виконаних практичних завдань. Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційного переляду.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A++ 98–100	задовільно	64–74	D
			A+ 95–97		60–63	E
			A 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Організація та проведення занять з дисципліни проводяться відповідно до загальноприйнятих норми і правил поведінки Вищої школи. Викладач координує процес занять, а також сприяє створенню умов до сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особлива увага приділяється досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у галузі дизайну, про що повинен попередити здобувачів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не являються перешкодою для реалізації здобувачами вищої освіти процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі об'єктивних причин (хвороби тощо) викладач має право назначити додаткове заняття на вільний день за попередньою узгодженістю зі здобувачем.

Про зміни часу та місця проведення занять за розкладом викладач інформує здобувачів вищої освіти через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтвержені необхідними документами, попередженням викладача та інформуванням деканату). Не вітаються запізнення на заняття. Самостійне відпрацювання теми (відповідь на ключові питання, запропоновані викладачем) відбувається в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких причин.

Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх роботах : доповідях, статтях, проектних розробках, тезах тощо). Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг здобувача і оцінку його роботи. У разі прояву плагіату – копіювання в статті/рефераті чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно положення «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв» <https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>).

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
			Модуль 1.			
1-3 тижд ень	1	практи чні	Інтерпретація текстового повідомлення в трьох історичних типографічних стилях графічного дизайну. Використання візуальної та функціональної можливості набірною шрифту. Завдання № 1. Створення шрифтового логотипу на основі набірною шрифту. Пошук асоціативних символів за допомогою типографіки.	9	виконання завдань	

4-7 тижд ень	2	практи чні	Вивчення типографічних засобів, що використовуються у наборі верстки, їх практичне застосування, робота з модульною сіткою та стилістикою оформлення видання. Завдання № 2. Верстка брошури 20 правил типографіки. Ознайомлення з основними типографічними правилами верстки.	12	виконання завдань	
			Модуль 2.			
8-15 тижд ень	3	практи чні	Проектування верстки видань з урахуванням всіх типографічних принципів та прийомів. Розробка стилістки видання; використання модульної сітки та стилів. Практична робота з версткою, візуалізація зображувального матеріалу та додрукарська підготовка. Завдання № 3. Пошук стилістичного візуального рішення розворотів, ключових типографічних елементів. Розробка модульної сітки. Створення обкладинки для багатосторінкового видання, форзацу, авантитулу. Підготовка видання до друку.	24	виконання завдань	
			перегляд			

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1.1	Поточний контроль	0–25
1.2	Поточний контроль	0–25
	Модульний перегляд	
1.3	Поточний контроль	0–50
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

A+	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, виконав повний обсяг з креативним творчим підходом. Відвідував усі заняття, був активним, опрацював додатковий матеріал і виконав усі рекомендації викладача.
A	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, виконав повний обсяг з креативним творчим підходом. Відвідував усі заняття і виконав усі рекомендації викладача.
A-	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, виконав повний обсяг з креативним підходом. Відвідував усі заняття і виконав усі рекомендації викладача.
B	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, виконав повний обсяг. Відвідував усі заняття і виконав усі рекомендації викладача.
C	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, виконав повний обсяг, але має зауваження. Відвідував усі заняття і виконав усі рекомендації викладача
D	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, виконав повний обсяг, але має значні недоліки
E	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	Пропуск рубіжних форм контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студентів під час аудиторної роботи (3), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у виконанні колективних /творчих чи науково-дослідних/ завдань (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Додаткові джерела інформації пропонуватимуться до розгляду у процесі вивчення дисципліни.

Основна :

1. Барышников Г.М., Бизяев А.Ю., Ефимов В.В. и др. Шрифты. Разработка и использование / Г.М. Барышников, А.Ю. Бизяев, В.В. Ефимов и др. – М.: Издатель: ЭКОМ, 1997. – 290 с.
2. Брингхерст Р. Основы стиля в типографике / Р. Брингхерст. Основы стиля в типографике. [Перевод с английского Г. Северской, А. Семенова, С. Пономаренко под редакцией В. Ефимова]. – М.: Аронов, 2006. – 432 с.
3. Гордон Ю. Книга про буквы от Аа до Яя / Ю. Гордон. – М.: Изд. Студия А.Лебедева, 2006 – 382 с.
4. Жуков М.Г. Типографика Эмиля Рудера / М.Г. Жуков – В кн.: Рудер Э. Типографика. – М.: Книга, 1982. – С. 275-286.
5. Ефимов В.В. Великие шрифты. Книга первая «Истоки» / В.В. Ефимов. – М.: ПараТайп, 2006 – 184 с.
6. Ефимов В.В. Великие шрифты. Книга вторая «Антиква» / В.В. Ефимов. – М.: М.: ПараТайп, 2007. — 224 с.
7. Иваненко Т. О. Шрифтовой дизайн: основы: навч. посіб. Х.: ХДАДМ, 2019. 136 с.
8. Кричевский В. Типографика в терминах и образах / В. Кричевский. – Том 1: Типографика в терминах и образах. – М: Слово, 2000. – 144 с.
9. Кричевский В. Типографика в терминах и образах / В. Кричевский. – Том 2: Типографика в терминах и образах. – М: Слово, 2000. – 158 с.
10. Кудрявцев А.И. Шрифт. История, теория, практика / А.И. Кудрявцев. – М.: Университет Натальи Нестеровой, 2003. – 247 с.
11. Лаптев В.В. Типографика: порядок хаос / В.В. Лаптев. – М.: Аватар, 2008. – 216 с.: ил.
12. Рудер Э. Типографика / Э. Рудер. – М.: Книга, 1982. – 286 с.
13. Чихольд Я. Облик книги. Избранные статьи о книжном оформлении / Я. Чихолд. – М.: Книга, 1980. – 228 с.
14. Херлберт А. Сетка: модульная система конструирования и производства газет, журналов и книг. Перевод с англ. / А. Херлберт. – М.: Книга, 1984. – 100 с.
15. Шицгал А.Г. Русский типографский шрифт: вопросы истории и практики применения / А.Г. Шицгал. – М.: Книга, 1985. – 256 с.
16. Шпикерман Э. О шрифте / Э. Шпикерман. – М.: Пара Тайп, 2005. – 192 с.

Допоміжна

17. Аронов В.Р. Теоретические концепции зарубежного дизайна / В.Р. Аронов. – М.: ВНИИТЭ, 1992. – 122 с.
18. Большаков М. В., Грачихо Г. В., Шицгал А. Г. Книжный шрифт – М.: Книга, 1964. – 311 с.
19. Капр А. Эстетика шрифта / А Капр. – М.: Книга, 1979. – 24 с.
20. Королькова А. Живая типографика / А. Королькова. – М.: Index Market, 2008. – 224 с.
21. Серов С.И. Гармония классической типографики / С.И. Серов. – М.: Линия График, 2003. – 32 с.: ил.
22. Серов С.И. Типографика визуальной среды [Конспект-программа лекций по авторскому курсу «Проектная концептуалистика». Часть 3] / С.И. Серов. – М.: Линия График, 2004. – 32 с.: ил.
23. Шульмейстер М.В. Книжно-журнальная верстка / М.В. Шульмейстер. – М.: Книга, 1978. — 200 с.
24. Шматов В.Ф. Искусство книги Франциска Скорины / В.Ф. Шматов. – М.: Книга, 1990. – 208 с.
25. Черневич Е.В. Язык графического дизайна / Е.В. Черневич. – М., 1975. – 137 с.
26. Morison S. The Typographic Book, 1450–1935 / Stanley Morison. – A Study of Fine Typography Through Five Centuries, 1963

27. Meggs P. Type and image: the language of graphic design / Philip Meggs. – New York: Van Nostrand Reinhold, 1989. – 200 p.
28. Tschichold J. The New Typography: A Handbook for Modern Designers / Jan Tschichold; transl. by Ruari McLean ; introduct. by Robin Kinross. – Berkeley (CA): University of California Press, 1995. – 236 p.
29. Tschichold J. Typographische Gestaltung / Jan Tschichold. – Basel: Benno Schwabe & Co, 1935. – 178 p